SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 72. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, APRIL 15, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 15-го КВІТНЯ 1995 р. Ч. 72. РІК CII.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОВЕРНЕННЯ ГРОШЕЙ В УКРАЇНУ

Київ(УНІАР). — Тут у понеділок, 10-го квітня, в Адміністрації Президента України відбулася пресова конференція, присвячена гострій нестачі грошей на задоволення внутрішніх потреб. Участь взяли: генеральний прокурор Владислав Дацюк, заступник міністра внутрішніх справ Олександер Іщенко, перший заступник голови Координаційного комітету боротьби з організованою злочинністю Василь Дурдинець та голова Служби Безпеки України Валерій Маліков.

В.Дацюк зазначив, що італійські "коза ностра" вкладали награбовані гроші в національну промисловість, а українські шахраї зберігають величезні суми в чужоземних банках. Через високий рівень економічної злочинности Україна залишається головним кредитором Европи, тому головне для нашого суспільства "не з'ясування прізвищ шахраїв, а повернення грошей в Україну". З цією метою, сказав Дацюк, українські правоохоронці мають співпрацювати з европейськими колеґами і приєднатися до п'ятьох міжнародних конвенцій, які реґулюють засоби боротьби зі злочинністю в Европі.

Голова СБУ В. Маліков зазначив, що в цьому напрямку вже багато зроблено. Тільки протягом останнього місяця відбулися зустрічі з правоохоронцями Польщі, Мадярщини, Словаччини, Австрії та Чехії. Особливо важливим, на думку Малікова, є встановлення зв'язків з правоохоронцями країн СНД. Вже підготовано проєкт документу щодо координування об'єднаних зусиль у боротьбі зі злочинністю. Правоохоронні органи України повинні також вживати заходи з метою запобігання збиткових контрактів, оскільки вони минулого року нанесли Україні шкод на 150 біл. дол.

В.Дурдинець повідомив, що очікуваного звіту генеральної прокуратури не буде за рішенням Президії Верховної Ради, оскільки навколо цього звіту "створюється навмисно небажана атмосфера".

Генеральний прокурор В. Дацюк поінформував, що справа Юхима Звягільського незабаром буде закінчена.

Президент України Леонід Кучма отримав звернення від парляментських груп "Реформи" і "Державність", у якому міститься депутатський запит про правомірність рішень керівників Акціонерного товариства "Мотор-Січ", які передали безплатно 27 відсотків акцій АТ "Мотор-Січ" невідомо якому "товариству покупців" і ще 17 відс. акцій чужоземному інвесторові. Все це робилося з дозволу Фонду Державного Майна та Кабінету Міністрів України ще за часів Ю.Звягільського. "Враховуючи особливо значний розмір шкод , що були нанесені державі незаконними діями ряду посадових осіб, просимо Вас вжити заходів для негайного повернення державної власности , що знаходиться у незаконному володінні",— сказано у зверненні до Президента.

ВИСТАВКА А. ОЛЕНСЬКОЇ-ПЕТРИШИН

Ню Йорк.—Український Інститут Америки, 2 схід 79-та вул, влаштовує виставку нових картин Аркадії Оленської-Петришин. Відкриття виставки відбудеться у п'ятницю, 28-го квітня, від год. 6-ої до 9-ої вечора, і триватиме вона до 7-го травня. Виставку можна буде відвідати щодня, крім понеділка, від год. 2-ої до 6-ої вечора (у понеділок—за домовленням, тел. 212-628-3062). За інформаціями слід телефонувати до Українського Інсттитуту Америки (212) 288-8660.

У ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ ДІЙШЛО ДО ЗУДАРУ

Київ (УНІАР).— Тут у середу, 12-го квітня, вранці Верховна Рада мала розглянути давно очікуваний і гостро необхідний закон про владу і місцеве самоврядування у другому читанні. У зв'язку з цим, на засідання прибули: Президент України Леонід Кучма, виконуючий обов'язки прем'єр-міністра Євген Марчук, голова Адміністрації Президента Дмитро Табачник, голови обласних рад та інші урядові особи.

Із доповіддю виступив голова узгоджувальної комісії Василь Дурдинець. Назвавши законопроєкт "плодом компромісу", він запропонував спочатку ухвалити закон про владу в цілому, а пізніше розглянути закон про скасування деяких статтей конституції.

Від комісії з питань державного будівництва, діяльности рад і місцевого самоврядування слова попросив Олександер Стешенко. Він звинуватив Президента і Уряд у намаганнях узурпувати владу, у бюрократизмі, відриві від народу. Після цих слів Президент Кучма і супроводжуючі його особи залишили залю. Стешенко закінчив свою промову в оточенні депутатів від демократичних груп і фракцій, які рвалися до мікрофону, намагаючись зупинити промовця. Голова Верховної Ради Олександер Мороз назвав виступ Стешенка провокаційним і некоректним, порадив йому перепросити Президента і оголосив перерву, оскільки в залі зчинилася буря емоцій.

Під час перерви деякі депутати заявили, що Президент мусів вислухати неприємний виступ депутата Стешенка до кінця, щоб можна було після того все ж розпочати розгляд законопроєкту. Наприклад, депутат від групи "Незалежні" Валентин Ландик зазначив: "Потрібно слухати одну й іншу сторони. Те, що ліві бльокують усі починання Президента — дуже погано. Була проголошена програма щодо стабілізації, виходу України з кризи, Президент намагається щось поліпшити... Я вважаю, що ліві це зробили специяльно". На думку Ландика, без ухвалення цього закону неможливо працювати, оскільки немає чітко визначеної вертикалі влади.

Після перерви в парляменті почалися виступи депутатів від фракцій і груп. Представник групи "Реформи", голова Української Правничої фундації Сергій Головатий сказав, що виступ Стешенка, це — "сценарій, розіграний О. Морозом". Перепросити Президента повинен також і Мороз, оскільки він надав слово Стешенкові, порушивши правильник, і допустив образи на адресу Л. Кучми. Головатий порівняв це загострення в парляменті з тими, що були в Росії, Казахстані та інших країнах колишнього СССР, наголосивши, що "світ очікує цивілізованого вирішення політично-правної ситуації в Україні".

РЕФОРМІСТИ УКРАЇНИ ПЕРЕХОДЯТЬ В ОПОЗИЦІЮ

Київ (УНІАР).— Тут у понеділок, 10-го квітня, українська депутатська група "Ре-форми" заявила, що переходить у конструктивну опозицію до існуючої більшости у Верховній Раді України. Про це повідомив голова групи С. Соболєв на пресовій конференції, організованій згаданою депутатською групою.

Таке рішення депутати ухвалили після того, як парлямент відхилив проєкт постанови, запропонований групами "Реформи", "Державність" і фракцією Руху, яка містить вимогу визнати працю Президії Верховної Ради незадовільною та змусити її зрезиґнувати у повному складі.

За словами Соболєва, у п'ятницю, 7-го квітня, після слухання звіту Президії Верховної Ради відбулося голосування, яке зафіксувало створення парляментарної більшости із 234-ох депутатів.

Одним з найважливіших рішень, ухвалених за останній час Верховною Радою, є прийняття в другому читанні бюджету на 1995 рік, тому на пресовій конференції багато уваги було приділено саме цій темі. За словами депутата-реформіста Олександра Єльяшкевича, ухвалення бюджету яскраво проілюструвало як не потрібно діяти. Бо діяли за принципом "якщо не можна, але дуже хочеться, тоді можна". Наприкінці першого кварталу 1995 року депутати ще не мали остаточного законодавства з оподаткування й остаточного тексту про зміни і доповнення в бюджетній системі. Все це так і залишилося остаточно не вирішеним. Та все ж, сказав Єльяшкевич, вдалося уникнути найгіршого варіянту бюджету, насамперед, введення нового стабілізаційного податку. Схвалення цього бюджету "законсервувало систему радянської влади, надало великі права обласним радам для формування місцевих бюджетів", проте постановою Верховної Ради про введення в дію цього закону вже почалося змінювання тексту закону про бюджет Підсумовуючи сказане, О. Єльяшкевич пояснив, що парлямент ухвалив "поліпшений варіянт погіршеного бюджету".

УКРАЇНА ОБІЦЯЄ ЗАКРИТИ ЧАЕС

Київ.— Пресове аґентство Ройтер передало вістку про те, що в четвер, 13-го квітня, Україна погодилась до 2000 року закрити Чорнобильську Атомно-Електричну Станцію та звернулася до країн Заходу за допомогою спорудити поблизу газову електростанцію.

Европейські та українські офіційні чинники підтвердили, що на зустрічі французького міністра довкілля Мішела Барніє з Президентом України Леонідом Кучмою була про це мова. М. Барніє опісля сказав, що Президент України приобіцяв закрити ЧАЕС, місце атомної катастрофи в 1986 році, де за підрахунками України згинуло 8,000 осіб. Досі Київ не погоджувався на закриття ЧАЕС, яка продукує 7 відсотків електроенерґії України, аж до часу спорудження інших засобів подання так потрібної Україні енерґії.

М. Барніє підкреслив, що це вперше керівництво України подало конкретну дату повної ліквідації та закриття ЧАЕС.

Голова Ради Безпеки України при Президенті Володимир Ґорбулін сказав, що Л. Кучма говорив з М. Барніє про те, що Україна шукає фондів для спорудження нової електростанції. М. Барніє сказав, що експерти розглянуть можливості, які українські фахівці обраховують на 4.4 біл. дол. Одначе він зазначив, що Л. Кучма конкретно про гроші на фінансування нової станції не говорив.

Відновилися переговори між ЗСА і Північною Кореєю

Берлін. — Тут відновилися перервані 27-го березня переговори між ЗСА і Північною Кореєю щодо того, як виконується двостороннє домовлення про заморожування північно-корейської ядерної програми.

Згідно з тим домовленням, Пйонґянґ мусить демонтувати графітові реактори, придатні для виготовлення ядерної зброї. Натомість країна одержить реактори на легкій воді, певну економічну допомогу і деякі дипломатичні пільги.

Для фінансування проєкту створено міжнародний консорціюм з участю Південної Кореї, яка погодилася взяти на себе головну частину видатків, при тій умові, що вона сама забезпечить Північну Корею новими реакторами. Однак цього варіянту Пйонґянґ не приймає. Північна Корея остерегла, що відновить дію графітових реакторів, якщо до 21-го квітня не буде досягнуто угоди з проводу цього дискусійного питання. ЗСА та їхні союзники, зі свого боку, ствердили, що в цьому випадку домагатимуться запровадження через ООН санкцій проти північ-нокорейського комуністичного режиму.

Перед початком берлінських переговорів пйонґянґське інформаційне аґентство ЦТАК закликало Вашінґтон „зайняти чесне становище і не втратити останній шанс". Аґентство остерегло, що неуспіх переговорів матиме „небезпечні наслідки".

АМЕРИКАНСЬКІ КОМУНІСТИ ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ МОСКВИ

Вашінгтон. — В понеділок, 10-го квітня, у столичному Міжнародному пресовому клюбі Америки відбулася пресова конференція, на якій, серед інших, виступили історики Гарві Клер і Джан Гейнс, автори сенсаційної книжки „Секретний світ американського комунізму". Г. Клер є професором університету Еморі, Атланта, а Д. Гейнс працює у Конґресовій бібліотеці. Третім співавтором цієї книги є російський історик Фрідріх Фірсов, він також був присутній на цій вашінґтонській пресовій конференції.

„Секретний світ американського комунізму" своїм фактичним матеріялом заперечує дотепер пануючий в науково-історичних колах погляд, нібито Комуністична партія ЗСА була незначною групкою популістів з радикальними поглядами.

Американські спеціялісти і їхній російський колега виявили в архівах ЦК КПСС майже 150 міл. документів періоду від 1919 до1943 року.Серед документів є багато таких, що засвідчують факт існування у Вашінґтоні в 1930-их роках комуністичного підпілля. Крім того, американська Комуністична партія була тісно пов'язана з Комінтерном, створеним Леніном в 1919 році для підтримки комуністичних підривних рухів у різних країнах світу. Ерл Бродер і Юджін Денніс, голови компартії ЗСА від 1934 до 1959 року, створили „таємний апарат" шпигунства, підпорядкований совєтському НКВД.

В умовинах конспіративности і підпілля американські комуністи засновували в державних і урядових установах ЗСА групи „інформації і впливу". Таким чином Москва діставала навіть ті документи, якими користувалося найближче оточення американського президента. „Ми вперше дізналися, що Комуністична партія З'єднаних Стейтів Америки створила розгалужену підпільну мережу і брала активну участь в операціях совєтської розвідки проти американського Уряду",— підкреслив Г. Клер.

Виявлені документи підтверджують, що таємну мережу американських комуністів очолював Руді Бейкер, який після війни переїхав до Югославії.

ДОПОВІДЬ М. КОСІВА В НТШ

Ню Йорк.—Українське Патріярхальне Товариство в Америці влаштовує доповідь „Українська церква у контексті світової і внутрішньої церковної політики". Виголосить її Михайло Косів, колишній член правозахисного руху в Україні, тепер—співголова Світового Християнського Конґресу УКЦеркви, депутат Верховної Ради України, голова Комісії ВР з питань культури і духовности, письменник. Нагороджений Президентом Л. Кучмою званням „Заслужений діяч мистецтв України". Доповідь відбудеться у середу, 19-го квітня, в домі НТШ, 63 Четверта аве. в Ню Йорку. Початок о год. 6:30 вечора.

Струнний квартет ім. Леонтовича виступить з концертом у Ню Йорку

Джерзі Сити, Н. Дж. (Г. Колесса). — „Його незвичайно посвячене виконання... нагадує слухачеві, що хоча відшліфованість може зачаровувати, то все ж альхемія, за допомогою якої музика викликає сильне духовне зворушення, свідчить про вищий рівень". Це—слова із рецензії в газеті „Ню Йорк Таймс" відомого критика Аллана Козінна на виступ Струнного квартету ім. Леонтовича понад два роки тому в залі музею Frick Collection в Ню Йорку.

Струнний квартет ім. Леонтовича

Від часу дебюту в Америці в 1988 році мистецька група з успіхом концертувала по більших містах ЗСА та поза межами країни, виступаючи із відомими музикантами, здобуваючи похвальну критику та щораз більшу популярність. Пройшов квартет і вагомі трансформації: першим скрипалем став Юрій Мазуркевич, крім того, квартет почав працювати під іншим менаджментом. У складі квартету, крім Ю. Мазуркевича—Юрій Харенко (друга скрипка), Борис Дев'ятов (віоля) та Володимир Пантелеєв (віольончеля).

Слід відзначити, що на відміну від деяких інших українських виконавців, Струнний квартет ім. Леонтовича з гідністю підкреслює у програмках та брошурах, що він є квартетом з України, а також той факт, що він нагороджений республіканською премією ім. Лисенка за популяризацію української камерної музики.

Створений у Києві в 1971 році, квартет дав понад 2,000 концертів у колишньому СССР, Східній Европі, Німеччині та Італії. Він—лавреат міжнародного конкурсу ім. Лео Вейнера в Будапешті.

За час існування Струнний квартет ім. Леонтовича зробив багато звукозаписів для радіо, телебачення, у фірмі „Мелодія", а найближчим часом вийде у світ новий компактний диск квартету, випущений фірмою "Grey Stone".

Незабаром шанувальники клясичної камерної музики матимуть нагоду побувати на концерті Струнного квартету ім. Леонтовича в Меркін Консерт Голл, Абрагам Ґудман Гавз, 129 захід 67-ма вул. в Ню Йорку. Звучатимуть Квартет сі мінор, Оп. 11 С. Барбера, Квартет №3 Фа мажор, Оп. 73 Д. Шостаковича та Квартет №14 ре мінор Ф. Шуберта („Смерть і дівчина"). Концерт відбудеться у неділю, 23-го квітня, початок о год. 3-ій по полудні. Квитки в ціні 15 дол. (для студентів та сеньйорів—10 дол.) можна придбати в касі вищезгаданої залі, або телефонічно (212) 362-8719.

В АМЕРИЦІ

У ВІВТОРОК, 11-ГО КВІТНЯ, нюйоркський республіканський сенатор Алфонс Д'Амато, нарікаючи на болі в околицях грудної клітки, о год. 6:15 вечером працівниками першої допомоги був доставлений доставлений до лікарні в Лонґ Біч, а тоді перенесений до лікарні св. Франціска у місцевості Рослин, Лонґ Айленд. Побоювання рідних про можливість хвороби серця покищо після преліміпарних перевірок виявились безпідставними. Лікар сенатора д-р Майкл Чеснер сказав, що небезпеки немає, і сенатор повернувся додому.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ Президент Билл Клінтон призначив нового координатора допомоги ЗСА для республік колишнього СССР. Ним став Ричард Морнінґстар, колишній віцепрезидент фірми Оверсіз прайвет інвестмент. Він є третьою з черги особою на цьому становищі, ціллю якого є координувати допоміжну діяльність і програми 16 різних американських аґенцій.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕСПАНОМОВНИХ мешканців нюджерзького стейту внесла офіційне зажаленна до Стейтового відділу громадських прав, у котрому звинувачує Уряд губернатора Крістін Тодд-Вітман у дискримінуванні принимання на працю еспаномовних осіб. Організація Еспаномовна рада Ню Джерзі твердить, що представляє 1,500 осіб, яким систематично відмовлялося затруднення у стейтовому уряді. Хоча в зажаленні поставлено вимоги грошевої винагороди за економічні втрати, приниження, ментальний біль і терпіння, то перший віцепрезидент згаданої організації Джан Фуентес каже, що ціллю їхнього зажалення є найти можливість бути вислуханими та зясувати, чи так справді є.

ВИСЛІДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДІВ вказують на те, що мужчини в середньому віці, котрі споживають велику кількість овочів і городини є менше склонними до крововиливів у мозку в пізніших роках. Головний автор опублікованої наукової праці д-р Меттю Ґіллман з Гарвардської медичної школи підкреслив, що навіть самі дослідники були здивовані такими сильними доказами впивів овочів і городини на крововиливи у мозку. Подібні висліди щодо жінок були опубліковані тому два роки. Коли у мужчин риск крововиливу у мозку зменшується на 20 відсотків то у жінок на 54.

НЮЙОРКСЬКИЙ СИМВОЛ величности і вигоди, готель Парк Плаза, власником якого є відомий місцевий багатир Доналд Трамп, купили за 325 міл. дол. два найбагатші комерсанти світу савдійський принц Валід бін Талал і сінґапурець Квек Ленґ Бенґ. Ні один цент із продажу готелю не дістанеться Д. Трампові, а покриють існуючі довги за позички в американських банках і в японських банках, які є власниками мортґеджу. Д. Трамп залишиться незначним спільником і буде мати голос у функціонуванні готелю. Віддання керування готелем в інші руки є великим ударом по амбіції Д. Трампа.

МИНУЛОГО ВІВТІРКА, 11-ГО КВІТНЯ, законодавці нюйоркського стейту вирішили підвищити межу скорости до 65 миль на годину на автострадах у рідше заселених околицях, де згідно з офіційними чинниками 96 відсотків водіїв, цілковито нехтують існуючим правилом 55-милевої скорости на годину. Якщо це увійде в життя, то Ню Йорк буде 43-ім з черги стейтом, що підвищить існуючу 55-милеву швидкісь від 1987 року, коли Конґрес дав право стейтам вирішувати де можна примінювати підвищену швидкість до 65 миль на годину.

У СВІТІ

ГРУПА ІНСПЕКТОРІВ ООН, яку очолює шведський дипломат Рольф Екеус, розповсюдила в Раді безпеки звіт, в якому стверджує, що Ірак активно готується до виробництва хемічної і бактеріологічної зброї. Багдад відмовився ознайомити групу Р. Екеуса з інформаціями, що стосуються попередніх іракських військових програм бактеріологічної зброї, а також купівлі відповідного технічного обладнання, потрібного для практичного здійснення цих програм. Автори звіту прийшли до висновку, що Ірак продовжує пов'язувати своє майбутнє з небезпечними військовими плянами.

ПРЕДСТАВНИКИ ПРЕСОВОГО центру російського міністерства оборони розповсюдили в Чечні фальшиву інформацію, нібито чеченські вояки знищили в селі Ноґай-Юрт декілька осель мирних мешканців, а в селі Семашки застрілили групу старших людей. Цю вигадку офіційно спростував Муфтій, тобто релігійний керівник чеченської республіки, Мохаммед Алсобеков. „Непорушні звичаї чеченців, без огляду не те, яких політичних поглядів вони дотримуються, не дозволяють їм здійснити аґресивні вчинки щодо старших віком громадян, які в нашому народі мають більший авторитет, ніж представники влади",— сказав Муфтій М. Алсобеков.

ЗА ДВА ОСТАННІ дні палестинська поліція заарештувала майже 150 активістів ісля́мських терористичних організацій Гамас та „Ісля́мський джігад". Саме ці дві організації взали на себе відповідальність за недавні вибухи в Ізраїлі, у висліді яких вбито вісім і поранено 43 особи. Західні спостерігачі підкреслюють, що лідер палестинської автономії Ясір Арафат дає поважні підстави вважати, що він послідовно виконує всі точки ізраїльсько-палестинського договору. У зв'язку з останніми терористичими акціями Я. Арафат дав слово „залізною рукою взяти за горло терористів, ворогів миру на Близькому Сході".

ЯПОНСЬКА ПОЛІЦІЯ, вивчаючи обставини отруєння пасажирів у токійській підземці смертоносним ґазом саріном, прийшла до висновку, що безпосередньо причетна до злочину буддійська секта „Аум Шінрікіо" десь переховує щонайменше п'ять тонн саріну, а цієї кількости вистачить для знищення дев'яти мільйонів осіб. В селі Комікіусікі, де знайдено понад 200 великих бочок з 30 типами хемікатів, самого саріну поліція не виявила, бо сектанти-терористи встигли перевезти його в інше місце.Тепер найдосвідченіші детективи розпочали пошук таємних схов́ів секти.

РОСІЯНИН Анатолій Карпов переміг у шаховому супертурнірі під назвою „Бурштиновий", який проходив у Монте-Карльо, столиці князівства Монако. А. Карпов здобув 16 точок з 22 можливих. Другим став індійський ґроссмайстер Вісванатан Ананд, 14.5 точки. На третьому місці — українець Василь Іванчук зі Львова, 14 точок.

ВЕЛИКДЕНЬ

З уваги на свято Воскресіння Господнього, у понеділок, 17-го квітня, „Свобода" не буде друкуватися. Наступне число буде друкуватися у вівторок з датою середи, 19-го квітня. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Хто згадає наших в'язнів?

На травень припадає час відзначати різними способами 50-річчя закінчення Другої світової війни, але і найбільш жахливої і болючої її сторінки — закінчення існування концентраційних таборів на терені Німеччини та визволення тих в'язнів, що пережили страхіття цих таборів.

Світова преса повна споминів, окремих звітів із святкувань у тих місцях, де були головні концентраційні табори, аналіз ненависного переслідування жидів нацистами. Розуміється, читаємо також спомини не лише тих, що були в'язнями та ще сьогодні живуть, але також і німців, що з почуттям вини говорять сьогодні про цей ґеноцид і часто переконують, що їм не було відомо про ширину проблеми і про величезну кількість людей, що загинули в концентраційних нацистських таборах.

У Німеччині ці сумні відзначування почалися першого тижня квітня, коли рівно 50 років тому американські війська увійшли до табору в Бухенвальді і звільнили рештки в'язнів, що ще залишилися в живих. Відтак у квітні, 50 років тому, попали в руки американців табори в Саксенгавзені, Дахау, Равенсбрюку, Берген-Бельзені, Майданку та інших місцях.

Як подає у своєму окремо про це виданому числі „Ю. Ес. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 3-го квітня, було 12 відомих концентраційних таборів, розташованих не лише в Німеччині, але також в Австрії і Польщі, і маємо там подані точні статистичні дані, скільки у кожному з цих таборів було звільнених в'язнів, а скільки із них згинуло. За даними американських джерел, усіх вбитих було 10—11 мільйонів, з того чотири мільйони жидів згинуло в концентраційних таборах, а інші в ґетто, в маршах до таборів чи масакрах.

Чи усі ці дані цілком відповідають правді, не нам тут судити. На це є історики і джерельні матеріяли, які, надіємося, американська преса тепер добре використовує.

Однак при цій страхітливій статистиці та всіх згадках 50-річчя визволення американськими військами тих решток, що залишилися в живих, а також при всіх описах теперішніх сумних святкувань, ми досі не знайшли ніде згадки про те, що поміж тими тисячами в'язнів у концентраційних таборах були також наші брати-українці. У підрахуванні жертв, що їх подає згаданий журнал, бачимо такі групи: жиди, поляки, цигани, інваліди та недорозвинені, совєтські військовополонені та... „інша група", в якій вирахувані гомосексуалісти, соціялісти, комуністи, демократи і члени секти Свідки Єгови. І це все. Біля кожної групи подано скільки згинуло від німецьких рук і ані слова про те, що між тими вбитими були українці, не лише як військовополонені, але як довголітні в'язні концтаборів з приводу своїх переконань чи з приводу того, що були свідомими українцями.

Цікаво, що ця цілковита мовчанка про українські жертви замітна також в описах вражень американських, французьких і британських військ, що помагали визволяти Европу від німецької окупації.

Ми свідомі того, що німці в першу чергу бажали винищити жидів і що жидівський голокост кинув широку тінь на все інше, але якщо світова опінія забуває про те, що серед в'язнів німецьких концтаборів були українці, тепер хіба найкраща пора пригадати це світові, а принаймні пригадати нам усім та впімнутися про своє місце у цій сумній листі жертв Другої світової війни, які не впали в бою, а загинули замучені або вийшли каліками.

Скільки із них сьогодні ще живе? Чому, коли преса і всі засоби інформації повні споминів, світлин, розповідей, немає ні словечка про українців? Хто їх згадає тепер, зокрема тих, що вже не можуть боротися за своє місце в тому трагічному періоді світової історії? Чи мусять вони залишитися вже навіки під рубрикою „інші" поряд із гомосексуалістами і комуністами?

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Василь Сокіл

ГАРЯЧІ ТОЧКИ РОЗПАЛЮЄ ІМПЕРІЯ

За всі місяці жорстокої розправи з героїчно непокірним чеченським народом Москва змушена була так чи інакше рахуватися зі Заходом. Як відомо, в перші тижні вона облудливо намагалася твердити про своє невтручання у внутрішні конфлікти нібито між самими чеченцями. А одночасно створювала кілька „тимчасових урядів", зокрема, під проводом Хазбулатова. Коли західні політики переконалися, що війна йде не між чеченцями і що російська армія одверто громить Ґрозний, не знайшли нічого кращого, як заявити, що це внутрішня справа Росії. Москва висловила їм глибоку вдячність за таке благородство, посиливши нищівне бомбардування чеченських міст і сіл. Звичайно, Москва не заперечувала, що слід додержуватись людських прав, але, самі розумієте, як можна в бойових операціях це робити?..

Заклик Заходу розв'язувати конфлікт мирними заходами Москва також вважала слушним і після кожної тисячі скинутих авіябомб та артилерійських стрільн заявляла про готовність вести мирні переговори. Ще й сьогодні пропонують, коли вся Чечня лежить у руїнах.

Не дуже налякав Захід Москву дипломатичними карами. Що з того, що в европейську співдружню організацію не прийняли Росію? Це ж не остаточно. Не відмовили, а лише відклали питання прийняття. От закінчимо свою внутрішню розправу з Чечнею, відразу й приймуть. Затримали обіцяні 6 більйонів долярів? Дадуть. Москва вже цю допомогу внесла у свій бюджет 1995 року. Які можуть бути сумніви?

Занепокоєння, навіть звичайний інтерес до цієї кривавої авантюри російських імперіялістів помітно пригасає на Заході. Навпаки, лунають примирливі нотки, приємні обіцянки. От уже й Президент ЗСА прилетить на свято 50-річчя перемоги над німецьким фашизмом. За ним рушають до Єльцина державні керівники Франції, Англії.

Москва радо прийме високошановних гостей на свято перемоги. І готує коштовні подарунки. Буде це ще другий день перемоги. Могутньої Москви над маленькою Чечнею. Міністер оборони Грачов і генерал Куліков оголосили вже про переможне завершення „внутрішньої" справи і про початок мирних переговорів... З ким? Про що? Адже остаточне рішення чеченського питання давно заплянуване у колишній заяві Черномирдіна: всіх чеченців виселити за межі Чеченської автономної республіки і заселити її росіянами. Браво! Як сказав би мудрий Ленін: „Правільной дорогой ідьотє, таваріщі!" Сталінською дорогою!.. Логічно буде встановлення нового ордену перемоги. Над Чечнею.

Безкарна зухвалість доходить до того, що імперська Московія домагається визнання тотального винищення чеченського народу справедливим політичним актом. Дійсно, вона так бореться за мир, що на землі не лишиться каменя на камені. Така її миролюбна політика...

Чечня не перша і не єдина, створена Росією „гаряча точка" на мапі. На цих точках розпалюється всеімперська пожежа. Прибалтика, Молдова, Вірменія, Азербайджан, Абхазія, Грузія, Таджикістан. І Чечня, де пекельний вогонь довго ще палатиме. Чеченці ніколи не скоряться паліям жорстоких війн. Це буде довготривала гаряча точка.

І не остання. Гарячі точки — органічна потреба імперської Росії. Проголосивши „остаточну" перемогу над чеченським народом, вона вже готує новий підпал. У Криму. Не випадково замах імперських сил на Крим пов'язується з „переможною" операцією в Чечні. Саме в цей момент антиукраїнські кола в цій автономній республіці почали знову підтримувати московські політики. Дуже роздратувала їх рішуча позиція Верховної Ради України відносно антиконституційних дій кримських парляментарів. Змушена цими проросійськими силами ухвала Верховної Ради скасувати антиукраїнську конституцію та посаду президента Криму викликала належну реакцію Москви, яка устами голови Думи І. Рибкіна та заступника прем'єра О. Сосковця визнала, що питання Криму є виключно внутрішньою справою України. Проте не спиться багатьом у Москві. Поряд з їхнім формальним визнанням кримської проблеми внутрішньою справою України додається: „хоча нас не може непокоїти рішення Верховної Ради України". А такі „відважні" діячі, як голова комісії Думи у взаєминах з республіками СНД К. Затулін без будь-якого дозволу з'являється в Криму і заявляє, що Москва не забариться прийти на порятунок росіян у Криму. Раніше він рішучіше сказав: хай Київ не розраховує на те, що Москва, мовляв, загрузла в Чечні і не зважиться на певні акції проти України. Та ще й додав таке нахабне твердження: „Україна скасувала конституцію Криму, а ми, бачте, не зважилися це вчинити з конституцією Чечні!" Дійсно, конституція лишилась, а вся Чечня опинилася в руїні.

Дуже кортить Росію створити в Криму після Чечні нову гарячу точку. Появилися не лише такі провокатори, як Затулін, а й конкретні організатори „п'ятої колони" в Україні. Працівники російського консульства прилетіли в Симферопіль, щоб видавати російські пашпорти кримчанам. Треба віддати належне українському Урядові, який рішучим протестом вигнав диверсантів з української землі.

Можемо бути певними, що українські державні діячі не тільки не скасують справедливих акцій щодо кримських сепаратистів, а й доможуться певної стабілізації на українському півострові. Недавня домовленість Президента України Леоніда Кучми з головами міських та місцевих рад Криму дає надію на полагодження інспірованого Москвою конфлікту.

Щоб поставити вирішальну точку на пляновану кримську гарячу точку, Президент України Л. Кучма щойно своїм указом встано-

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про тих, що їх не бачимо

Недавно довелося мені завітати до Філядельфії і побувати в приміщенні славного Українського Культурного Центру, де власне збиралася публіка на імпрезу, присвячену пам'яті відомого літератора і поета Остапа Тарнавського. Заглянувши через шибу до однієї залі і побачивши там лише декілька осіб старшого віку, я зовсім відрухово „випалила": „Чи там відбуваються сходини сеньйорів?" Яке було моє здивування, коли зі сміхом і певною констернацією дістала відповідь, що саме тут буде відбуватися імпреза, на яку я приїхала, а „сходини сеньйорів" — це наша публіка.

І так було насправді. Хоча заля заповнилася зовсім на початок імпрези, то, здається, не побачили ми серед глядачів ні одного обличчя, що належало б до молодого покоління і сягало б нижче сорока років, не згадуючи вже студентів чи середньошкільників.

Але такий стан зауважую тепер постійно на всіх наших культурних імпрезах, на яких доводиться бувати доволі часто. Байдуже чи це відбувається в НТШ, УВАН чи УІА, не важне чи це доповідь, літературний вечір чи концерт. Всюди бачиться одну і ту саму постійну публіку старшого віку. Навіть ті самі обличчя повторюються так часто, немов це сходяться давні одноклясники, що плекають далі ті самі зацікавлення. Подібне можна зауважити у багатьох наших церквах, де також на Богослужбі побожністю відзначаються знов люди старшого віку і лиш десь-не-десь побачите молодше обличчя. Зате, однак, під церквою на „амінь" появляються ці молодші, вже таки у трохи більшій кількості.

Де вони всі ті, яких не бачимо в нашому громадському, а передусім культурному житті? Що діється з поколінням, яке тепер „у силі віку" та у повній спроможності як фізично, так і матеріяльно брати участь у всьому, що діється в українському еміґраційному гурті?

Коли ставимо тепер так часто питання, де є ті всі, яких не бачимо, дістаємо завжди одну і ту ж відповідь: „Вони не мають часу". Правда, родина, утримання хати, професійна праця тепер часто в обох членів подружжя, зайняття з дітьми (якщо такі є) — все це дуже абсорбує, ще разом із віддалями замешкання, але чи це вистачає на оправдання? Чи вистачає також лише брак зацікавлення тим, що відбувається у нас включно з релігійними обов'язками?

Багато із знайомих цього молодого „нарибку" з певною легкістю стверджують, що вистачить „бути в церкві на Різдво і Великдень". В найближчому часі побачимо, чи цей Великдень оправдає цю засаду, але тут календарні різниці самі дають можливість до того, щоб не бути у церкві ані в один, ані другий час. Не інакше діється з різними громадськими чи традиційними обов'язками. Ось візьмім хоча б традицію великодніх чи різдвяних ярмарків. Саме мала я нагоду бути на такому і якось не бачила там майже зовсім тих молодших жінок, які мали б обов'язок тепер, у силі віку, готувати усе те традиційне печиво, без якого раніше годі було собі уявити великодні свята в українській родині. А тут знову і пекли, і продавали ті самі жінки, що легко могли б уже передати макітрово-макогонові традиції молодшим. Але кому передати копистку-булаву, як їм брак на це часу? А може таки брак передусім охоти до тої святочної „пацьканини" вдома, коли виручать з опресії пластові, союзянок чи музейні ярмарки?

І насувається дещо сумне під Великдень питання: а що буде, як вже минуться усі ці члени громади, що довгими роками були в ній постійними живими учасниками на всіх відтинках, бо завжди вміли знайти час, зацікавлення і бажання бути її невід'ємною частиною? Бо якщо ми сьогодні не бачимо тих, що повинні б бути тут найбільш активними, то що можна сподіватися від їхніх дітей? Часто тепер у розмовах із членами цього покоління, що поволі правом природи відходить, болíємо над тим, що сталося з нашою громадою тут і що завмирає ціле культурне і організаційне життя. Але ми говоримо про це між собою, а тих, які повинні б нам відповісти, чому це так, яка причина, чомусь ми не чуємо ані не бачимо, бо вони все і для всього не мають часу. Може, однак, варто спільно пошукати той час, аби не втратити себе, своєї культурної сфери і щось таки встигнути передати далі без уваги на сакраментальний і тотальний брак часу?

О-КА

Д-р Петро Грицак

УКРАЇНА І СВЯТКУВАННЯ 50-ЛІТТЯ ПЕРЕМОГИ

Як відомо з газет, у Москві, а також у деяких областях України, уже від жовтня 1994 року тривають приготування до величавих урочистостей, зв'язаних із святкуванням підписання капітуляції Німеччини з СССР 8 травня 1945 року. Попередньо, вранці 7 травня, капітуляція була підписана в Амієні, у Франції, із західніми альянтами. Тому день пізніше церемонія в Берліні була по суті тільки „символічним актом", щоб піднести Москву на дусі, жест доброї волі зі сторони альянтів. Свого часу та справа була навіть сильно засекречена. Серед приготувань до святкування перемоги є також плян відкрити пам'ятник колишньому совєтському головнокомандуючому маршалові Г. Жукову... Де? У Харкові!

Тому варто згадати ролю Жукова в подіях Другої світової війни, оскільки вона стосується і України, нині незалежної держави. Як загально відомо, Н. Хрущов ще у 1956 році у своїй офіційній промові про злі діла Сталіна, згадав, що були пляни депортувати всіх, без вийнятку, українців після поновної окупації України. Того „проєкту", одначе, тільки тому не виконано, що українців було забагато й не було куди їх вивезти. Тепер появилися у пресі в Україні копії документу в тій справі, підписані самими Берією та Жуковим. Цікаво теж, що проти особи, яка опублікувала цей документ, місцева прокуратура поспішила висунути обвинувачення „у ворожій пропаґанді", ніби документ є пофальшований. Але є ще інші причини, чому особа Жукова, хоча вона для Москви сьогодні є „батьківською постаттю", народним героєм, для України самостійної є постаттю одіозною, типовим представником "імперії зла".

Це той сам Жуков, що гнав українців з новоокупованих територій просто на німецькі кулемети, здебільша без потрібного військового вишколу, часто навіть без уніформів та відповідного озброєння. Автор це знає від очевидців, і про це писалося широко в українській пресі. Як згадує ген. Д. Айзенгавер у своїх споминах, Жуков пояснював йому як атакувати піхотою заміновані поля: він слав би бійців Червоної армії на них, так як би там мін взагалі не було. Далі Айзенгавер розповідає, як перед здивованими американцями, вже по закінченні воєнних акцій, у присутності Жукова стріляно до своїх же власних бійців, щоб тільки показати власну справність у стрілянні.

Ці спостереження цілком сходяться з опінією, яку виробив собі відносно Жукова ген. П. Григоренко, що зустрівся з ним службово на Далекому Сході у 1939 році. Він каже, що це була людина „жорстока і мстива", типовий „висуванець" без вишколу в Академії Генерального Штабу. Жуков був готовий розстрілювати людей за найменшу провину, за „недобре виконання наказу". Про загальну філософію Жукова на тій підставі можна сказати, що він продовжував цинічну доктрину, висловлену ще першим наркомом оборони Л. Троцьким: „Як довго злосливі безхвості малпи, звані людьми", будуть провадити війни, так довго окремі вояки, що мають вибір між можливою смертю спереду, а цілком певною смертю ззаду, будуть іти на війні вперед, як тільки дістануть такий наказ. А що так дійсно станеться, дбали спеціяльні „загороджувальні відділи" в Червоній армії, що мала завоювати цілий світ.

Хоч для Москви Жуков є нині символом „історичної перемоги" Росії, а це для Москви із престижевих поглядів найважніше, для українців він представляє образ жорстокого завойовника-тирана, цілком у стилі полководців монгольського хана Батия з XIII століття, про якого краще було б забути. Тому можна сказати про прихильників Жукова на Україні сьогодні, парафразуючи слова Т. Шевченка: „Україно, Україно, чи ж це твої діти? Московською блекотою, чорнилом политі!"

Д-р Микола Плаксій

СПОМИН ПРО Д-РА Р. ДАШКЕВИЧА

У „Свободі" ч. 230 з 3-го грудня 1994 року прочитав я статтю Олександра Домбровського „Четверта поїздка в Україну", в якій автор описує перебіг наукової конференції в днях від 24-го до 28-го жовтня 1994 року у Львові. Конференція присвячена тематиці „Михайло Грушевський і Львівська історична школа".

Душею і організатором конференції був проф. Ярослав Дашкевич, керівник львівського відділу Інституту археографії НАН України. До написання цих кількох рядків спонукала мене не конференція, а радше її керівник і організатор проф. Ярослав Дашкевич. Ніколи не мав я нагоди бачитися особисто з проф. Я. Дашкевичем, або чути його промови, але мав я нагоду бачити його на світлині в дитячому віці, яку показував мені кілька разів його батько д-р Роман Дашкевич. При цій нагоді хочу тут згадати мою першу зустріч з д-ром Р. Дашкевичем.

Ім'я д-ра Р. Дашкевича було добре відоме в часі до Другої світової війни, як творця і організатора Спортового Т-ва „Луг" в Галичині, а також як автора книжки п. з. „Артилєрія Січових Стрільців", якої він був командантом в ранзі генерал-хорунжого. Книжка була видана в 1965 році і автор переслав її мені до Америки. Маю її тепер. На бажання можу її переслати синові автора, проф. Я. Дашкевичеві.

Воєнні події в роках 1939-45 занесли мене з дружиною до Форарльберґу в західній Австрії, до прикордонного містечка Фельдкірх. Там в малій місцевості Ґізінґен була — і дальше є — мала текстильна фабрика „Гаммерлє". В цій фабриці вже працювало тоді деяке число українців, а між ними був також д-р Р. Дашкевич. Його майстром був Франц Ґартман, в якого ми замешкали з дружиною, і через Франца пізнав я доктора. Не раз ми мали нагоду перекинутися кількома словами в часі полудневої перерви в їдальні, але доктор не радо входив у розмову, він оминав нагоди до розмов, а радше жив своїм приватним життям у своїх думках, сам зі собою.

Війна наближалася до кінця. Ніхто не знав, який буде її кінець і що нас чекає. Ніхто тоді не думав про те, що це є початок нашої еміґрації. Як тільки скінчилася війна в травні 1945 року, наша мала громада за ініціятивою д-ра Р. Дашкевича зорганізувала Культурно-Релігійне Товариство св. Андрея ім. Митрополита А. Шептицького. Головою вибрано д-ра Р. Дашкевича, а мені припала роля бути його секретарем. Тепер мав я нагоду частіше стрічатися з доктором на сходинах, засіданнях, що дало мені нагоду ближче його пізнати. По короткому часі наше знайомство прибрало приватний характер. Ми стрічалися тепер не тільки в домівці Т-ва, але також доктор заходив часто до нас до хати, а наші розмови на різні теми тягнулися не раз до пізньої ночі.

Як і кожна молода людина, я був тоді недосвідчений, дещо темпераментний і в нашій розмові з доктором був не раз нетолерантний в наших ідеологічних поглядах, та доктор це добре розумів і трактував мене як такого, що ще багато потребує вчитися. І я від доктора багато навчився. Я дуже докладно слідкував за методою, яку він практикував в часі нарад Т-ва, у відповідях своїм противникам, яких в нас ніколи не бракує. Нині, з перспективи часу, коли пригадую собі ті часи і аналізую сам себе, я бачу, як багато я навчився від доктора. Це був, як то в нас говориться, „пан" і „аристократ духа". Він шанував погляди своїх противників, але від свого не відступав. Визнавав повну свободу слова, віри і совісти в мові і письмі, і до всіх був толерантний. Це був демократ-ідеаліст і взірцевий український патріот, в повному сенсі цього слова.

Зорганізоване життя в Т-ві св. Андрея було дуже живе і активне, а його душею був д-р Р. Дашкевич. Як вже згадано, відносини між нами прибрали більше особистий характер, тепер ми стали приятелями. Ми стрічалися майже кожного дня, а теми наших розмов були не раз приватні і дуже особистого характеру. При такій нагоді, а було це кілька разів, доктор витягав зі свого портфеля добре заховану світлину свого сина Ярослава. Все опанований і зрівноважений, вдивляючись в світлину сина, можна було зауважити, як його голос тремтів, а в очах блистіли сльози. Емоція брала верх. Це був „інший" доктор.

Д-р Р. Дашкевич мав два бажання на майбутнє в своєму житті. Перше його бажання було ще раз стрінути свого сина Ярослава, а друге — у вільній Україні осісти в Криму і там, як емерит, продовжувати своє життя. Він більше і частіше говорив і мріяв про Крим, ніж про Львів або своє родинне місто Дрогобич. По деякому часі ми з дружиною перенеслися до Інсбруку, щоби там продовжувати наші студії, а д-р Р. Дашкевич перейшов до табору в Ляндеку. Зв'язок між нами не перервався, ми продовжували його дальше кореспонденційно.

В 1948 році відкрилася можливість виїзду до Канади і Америки, але наш доктор не мав охоти кудись їхати. Він радше вирішив залишитися в Австрії. Після ліквідації табору в Ляндеку, австрійський уряд відкрив табір в Куфштайні для тих, що не могли, або не хотіли куди-небудь виїжджати. Д-р Р. Дашкевич перенісся тоді до табору в Куфштайні. Як великий оптиміст, ніколи не тратив надії на поворот до вільної України і життя в Криму. Нині його мрії стали б дійсністю, на жаль, трохи запізно. Наш доктор спочиває в Куфштайні.

А може, однак, син і приятелі подбають про те, щоби його тлінні останки були перенесені до Львова і там спочили в родинному колі, бо там він жив, працював і там повинно бути його місце вічного спочинку.

379-ий Відділ УНС ім. св. Юрія в Чикаґо відзначив 80-ліття

В неділю, 12 березня ц. р., в залі катедри св. о. Миколая відбулися Загальні збори 379-го Відділу та відзначення 80-ліття існування та праці.

Загальні збори відкрив голова А. Козяк. Він привітав усіх присутніх. Після спільної молитви вшановано пам'ять 10-ох померлих, які відійшли у вічність на протязі 1994 року.

Зборами, за стандартним порядком, провадив А. Козяк, секретарював Т. Турчин. Відчитаний протокл із попередніх Загальних зборів прийнято одноголосно.

Короткі звіти із праці подавали: голова А. Козяк, заступник голови Т. Турчин і касир П. Братейко.

Точний звіт із фінансової господарки та суспільно - громадської праці здав секретар Відділу С. Ґоляш. Він був секретарем Ділового комітету відзначення 100-ліття УНС в Чикаго, був активним у праці Окружного Комітету, відвідував хворих та брав участь у похоронах померлих членів Відділу. Зорганізовано нових 16 членів.

Загальні збори привітав секретар 399-го Відділу мґр Роман Припхан, та головний радний УНС Стефко Куропась.

Голова Контрольної комісії В. Михайлишин та член Анастасія Тирян, із присутнім касиром та заступником голови перевели контролю цілого діловодства Відділу. Всіх активних члени маємо 294, зорганізовано нових 16, померло 10, суспендовано 10, вибрали готівку 44 члени. Касовий недобір становив 427.03 дол.

На внесок контрольної комісії уділено абсолюторію уступаючій Управі.

Звіт із Конвенції УНС в Піттсбурґу здав делегат С. Ґоляш.

Новий уряд на 1995 рік вибрано в складі: голова А. Козяк, заступник Н. Лущак, мол., касир П. Братейко, фінансовий секретар М. Лущак, помічник секретаря С. Ґоляш; Контрольна комісія: голова В. Михайлишин і члени А. Тиряк, Т. Турчин.

На харитативні цілі призначено 550 дол.

Під кінець зборів вшановано 80-ліття постання 379-го Відділу УНС. С. Ґоляш подав коротку історію Відділу, що належав до найбільших в Чикаґо. Будівничими цього Відділу була перша Управа, вибрана 1-го січня 1914 року у складі: Теодор Кухар — предсідник, Михайло Клим — фінансовий, Ілля Багрій — касир, та члени ініціятори: М. Клим та К. Юрків. Вписались 21 член. Дальше розбудовували Відділ такі заслужені члени: В. Пилипів, П. Подога, П. Сачавський, М. Семків, В. Пишний, Бабик, В. Семків, П. Семків, Б. Кашуба, Ф. Денеґа, С. Ґоляш, В. Ваків, М. Марчук, Т. Томків, Й. Клок, П. Перцак, С. Куропась, Т. Турчин, С. Чучук, Малюк, І. Горайський, Янечко, А. Деметро, А. Козяк, П. Братейко, А. Тирян, В. Михайлишин та інші.

379-ий Відділ УНС в Чикаґо завжди був активним у громадському житті та належав до найбільш жертвенних.

Після зборів відбулася спільна перекуска, яку приготовила членка Відділу А. Матусяк.

Степан Ґоляш

УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ — ДО УКРАЇНСЬКИХ ЛІТНІХ ТАБОРІВ!

В Ню Йорку відбулись 44-ті Річні збори ФКК „Самопоміч"

Ню Йорк, Н. Й. (В. Левенець). — В неділю, 19-го березня ц. р.., тут в авдиторії школи св. Юра відбулись 44-ті Річні загальні збори членів Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" з участю понад 600 членів, як також належною реперезентацією церковних достойників, священства та великою кількістю представників організацій і установ, які включали також представників сусідніх кредитівок і численну групу членів філії ФКК в Кергонксоні, Н. Й., які прибули на збори окремо винаймленим автобусом.

Загальний вид на залю нарад. Звітує Богдан Кекіш.

Слід висловити признання і подяку в першу чергу Владиці Василеві Лостенові, Єпископові Стемфордської Епархії, який, як нам здається, не поминув ще ані одних Річних зборів кредитівки від часу, як він перейняв цей високий церковний пост в епархії, до якої належить також метрополітальний Ню Йорк. Також дуже частим гостем на збораз є парох церкви св. Юра о. ігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, генеральний вікарій епархії, відомий проповідник, та о. Петро Огірко, парох Озон Парку.

Збори ФКК „Самопоміч" в Ню Йорку можна б сміливо назвати актракційною подією дня з двох головних причин — кредитівка є одною з найбільших українських фінансових установ, свого роду фінансовою станицею в діяспорі, на яку не тільки орієнтуються українці в ЗСА, але також в Україні, а її тісна співпраця із зорганізованою українською громадою, на цілі якої Рада директорів дуже часто жертвує імпозантні суми, заслуговує на особливу увагу.

Збори по традиції відкрив голова ради директорів д-р Іван Флис, щиро привітав Владику Лостена, священиків, членство і ствердив, що збори правосильні. Дальше ведення нарадами він передав президентові ФКК д-рові Богданові Кекішові. Вступну коротку змістовну молитву проказав Владика Лостен, а присутні встанням з місць і однохвилинною мовчанкою вшанували усіх 102-ох померлих продовж минулого року членів кредитівки. Прізвища померлих відчитав поіменно секретар Ради директорів інж. Любомир Зєлик. Він також прочитав протокол з минулорічних зборів, який, з маленькою заввагою, був прийнятий одноголосно.

Президент ФКК „Самопоміч" до надрукованого окремою книжечкою звіту додав інформації про працю Ради директорів і всіх працівників, про ріст кредитівки в діловому році. „У загальному, як говориться у звіті, усі активи на кінець звітового року (перед поправкою) зросли на 4,9 відс., до суми 241.4 мільйона дол., а власний капітал (не враховуючи резерв та можливі страти та зміни біржових цін інвестицій) зріс на 20 відс., до 40.1 міл. дол. і становить 16.6 відс. всіх активів. Високий власний капітал є вагомим показником фінансової сили кредитівки".

Згадавши про удосконалення внутрішньої структури та поповнення штабу робітників фаховими силами для сприяння більш ефективній праці і для кращої обслуги членства, д-р Б. Кекіш повідомив про підвищення дивіденд і про співпрацю кредитівки з громадою, на активність якої ФКК витратила 236,552 дол, а це імпозантна сума, вища на 28.5 відс. від суми з попереднього року. Він висловив надію, що співпраця кредитівки з громадою заохотить багатьох вступити в членство „Самопомочі" для їхньої власної користи, користи України і творення в діяспорі потужної фінансової установи, з якою усі рахуються.

Очевидно, ФКК тісно співпрацює з Централею Українських Кооператив Америки (ЦУКА), Світовою Кооперативною Радою, які спонзорували першу Світову конференцію українських кредитівок у Києві і у Львові в 1994 році. Вкінці Б. Кекіш подякував усім членам Ради директорів за їхню працю і конструктивний підхід на шляху до зміцнення кредитівки. Він представив і привітав усіх членів РД і тих, які недавно відійшли на заслужений відпочинок, а саме: мґра Івана Винника, голову ОУА „Самопоміч" Миколу Ганущака і д-ра Івана Сєранта.

За Кредитовий комітет звітував голова Михайло Савицький, а за Контрольну комісію Степан Турчан, який пізніше поставив внесок на уділення абсолюторії, яку було прийнято через аклямацію.

Перед тим була запропонована справа обговорення звіту, але, крім трьох осіб, дискутантів багато не було. Натомість було багато тих, які прийшли на Річні збори, щоб подякувати кредитівці „Самопоміч" за щедрі пожертви на підтримку їхньої діяльности.

На місце трьох членів Ради директорів, яким скінчився трирічний реченець в цьому році, переобрано одноголосно запропонованих Номінаційною комісією (реферував Андрій Ластовецький) — д-ра Б. Кекіша, інж. Мирослава Шміґля і Степана Качарая.

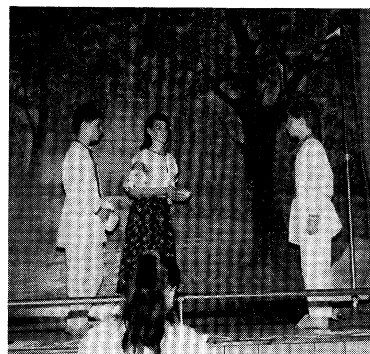
Збори вітали: представник генерального консуляту України І. Олійник, пор. Лев Футала від ЦУКА, Ігор Макаренко від Кредитівки СУМА в Йонкерсі, Андрій Шевченко від української православної кооперативи в Ню Йорку і Бавнд Бруку, Ярослав Федун, голова Ради директорів кредитівки в Пассейку, Н. Дж., д-р І. Сєрант від НТШ, Анна Будна від кредитівки в Нюарку, о. П. Огірко від себе і кредитівки з Бостону, о. П. Пащак, ЧСВВ, від парафії св. Юра, а інж. Б. Качор і ред. М. Галів висловили свої думки про позитивну політику кредитівки. Писаний привіт від Анатолія Зленка, постійного представника України при ООН, відчитав секретар Л. Зєлик. З коротким привітом виступила також голова Відділу Товариства „Самопоміч" Наталія Дума. Виступали ще: Володимир Баранецький, Лідія Крушельницька, Юрій Штогрин, Вірляна Ткач, Марія Шуст від УМ, Роман Маринович, Марія Нестерчук, представник телевізійної програми „Контакт" Степан Ковалів та інші.

Після вичерпання програми і вияснення багатьох справ д-р Б. Кекіш формально закрив Річні збори, Владика Лостен заінтонував Многолітствіє для кредитівки, а о. П. Огірко, відмовивши кінцеву молитву, започаткував спів національного гимну, який підхопили присутні.

Після закінчення зборів кредитівка гостила присутніх щедрою перекускою. Люди гуторили між собою, обмінювались думками, турбувались долею діяспорних організацій і тяжкою ситуацією в Україні.

У Кредитовій Кооперативі „Самопоміч" покищо проблем немає, вона росте і капітал збільшується, але, як заявив один з членів у розмові, „уявіть собі, якщо б кожний українець скерував свої заощадження до кредитівки, які були б багаті матеріяльно і духово, і наскільки більше ми змогли б допомогти Україні", а ми додамо: а дотації на громадські цілі перейшли б, мабуть, мільйон долярів. Це все можливе, бо як говорив колись головний касир нюйоркської кредитівки, покійний інж. Роман Раковський: „Не треба спочивати на лаврах, а треба всю увагу звернути на збільшення членства, бо кредитові кооперативи це не лише капітал, це також люди".

У Вотервліті вшанували пам'ять Т. Шевченка

Діти виступають в п'єсі "Перша кривда".

Українська громада околиці Олбані-Трой-Вотервліт, Н.Й. відсвяткувала роковини народження і смерти Тараса Шевченка, найбільшого українського поета. Святкування відбулося під патронатом Окружного Комітету Столичної Округи в Олбані Українського Конґресового Комітету Америки.

У четвер, 9-го березня, з участю відділу олбанського осередку ветеранів Української Армії, відбулося урочисте піднесення українського державного прапора біля пам'ятника Тарасові Шевченкові. Цей пам'ятник, побудований 1988 року на "Площі Тараса Шевченка" (ріг 3-ої і 4-ої вулиць в Трой, Н.Й.) зусиллям української американської громади, місцевого уряду і громадських організацій, став вже традиційним місцем подібних річних святкувань в минулих роках. Вінки положено під пам'ятник Шевченкові в Трой в суботу ранком.

Участь в цій частині програми святкувань брали учні (віку предшкільного до середньошкільного) з українських суботніх шкіл, включаючи український садочок-передшкілля (Діяна Пасінелла, директор), що діє під опікою Відділу Союзу Українок Америки, та українську суботню школу (д-р інж. Юрій Ґела, директор) під патронатом УККА у Вотервліті.

Ці триденні святкування Шевченкових роковин були завершені урочистим концертом в неділю, у великій залі Українського Горожанського Клюбу в Вотервліті, де наші учні виступали з різноманітною програмою української поезії і музики. Особливою точкою концерту була п'єса в одній дії "Перша кривда", що подає моменти із трагічного дитинства нашого Великого Кобзаря.

Н.Н.

У пам'ять д-ра В. Івановчика

В середу, 8-го лютого 1995 року, відійшов у вічність св. п. доктор прав Василь Івановчик, проживши 82 роки трудолюбивого й бурхливого життя.

Д-р Івановчик був першим головою Української Національної Оборони „Карпатська Січ", призначений на цей пост Автономним Урядом Карпатської України в листопаді 1938 року.

Д-р Івановчик народився 17-го грудня 1912 року в Пенсильванії, біля Піттсбурґу. Його батьки виеміґрували до Америки з окупованого мадярами Закарпаття на початку 1900 року, щоб заробити на насущний хліб. Скоро після Першої світової війни, коли Карпатська Україна була прилучена як автономна країна до демократичної Чехо-Словацької Республіки, родина Івановчиків з 12-річним Василем повернула на рідне Закарпаття в 1924 році. В. Івановчик негайно розпочав свої студії в Мукачеві, а вже в 1938 році закінчив правничі студії в Братиславі. Короткий час був окружним суддею у Великому Березному, його родинному містечку. В 1939 році одружився з Анною Сопко. Після поновної окупації мадярами Карпатської України він був арештований ґестапом в 1940 році і запроторений до концентраційного табору Авшвіц. Якось він пережив жахливу війну і в 1955 році Василь з дружиною Ганнусею і донею Любою приїхали до ЗСА.

В Америці доля не була надто ласкава для родини Івановчиків. Спершу В. Івановчик працював фізично в Клівленді, Огайо, а від 1957 року працював в уряді Клівленду аж до його відходу на пенсію 1985 року. В 1962 році померла їх єдина доня Люба і ця болюча трагедія спричинила біль і фізичне хорування на серце покійного і його вірної дружини Ганнусі, з якою ділив долю і недолю 55 літ. Одною з радісних хвилин у житті покійного було проголошення самостійної української держави 24-го серпня 1991 року і особливо вислід референдуму 1-го грудня 1991 року, коли населення Закарпатської Области України проголосувало 92% за остаточну злуку Закарпаття з соборною вільною Україною.

За волею Всевишнього перестало битися серце визначного сина Срібної Землі. Похорон відбувся в зимовий день в суботу, 11-го лютого 1995 року, в церкві св. Андрія в Пармі за відправою о шамб. Л. Тимківа.

М. Пап

Концерт оперних арій і сучасної української музики в Клівленді

Заходами відділу етнічних студій при Стейтовому університеті Клівленду та Українського Музею-Архіву відбувся 4-го лютого ц. р. в залі Стейтового університету в Клівленді вечір клясичної і сучасної української музики. Цей вдалий вечір-концерт проходив під моттом „Нові обличчя, нові голоси". У ньому взяли участь артисти-музики і вокалісти з України: керівник — Мирослав Скорик, композитор, музиколог, професор, Марія Гірська (сопрано), Олег Чмир (баритон) і Анна Климашівська (фортепіян). Діловий комітет цієї імпрези був в руках молодого супружжя — мґра Лева і Галини Кузишин — Голубців, д-ра Тараса Махлая, лікаря і члена Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка, та мґра Андрія Фединського, директора Українського Музею-Архіву в Клівленді. Треба з приємністю зазначити, що Діловий комітет випустив інформативний, доволі вичерпний листок, в якому поміщено короткі дані про мистців та історію Українського Музею-Архіву в Клівленді, ефективно оформлену і змістовну програмку концерту, що вможливлювало слухачам краще познайомитися з виконавцями. Програма концерту складалася з 2-ох частин: світових, оперних арій у виконанні Марії Гірської (сопрано), Олега Чмиря (баритон) — що виступали як солісти-вокалісти, а також в дуетах та при вмілому фортепіяновому акомпаньяменті Анни Климашівської. Заспівували такі уривки з опер: Арія Маргарити з опери „Фавст" Ґуно, сцена та арія Ріґолетто з опери „Ріґолетто" Верді, дует Папеґени і Папеґена з опери „Чарівна Флейта" Моцарта, Парафраза тем з опери „Мадам Батерфлай" М. Скорика (цікавим в тому творі було повторювання цього самого музичного мотиву в різних варіянтах), Арія Фіґаро з опери „Севільський цирульник" Россіні, арія Леонори з опери „Трубадур" Верді і дует графа ді Луна і Леонори з опери „Трубадур" Верді. Гірська-Чмир, обоє драматично-героїчні голоси, виказали високу якість клясичного мистецтва та вокально-музичної інтерпретації. Відчувається в них добру, голосову школу та природні вокальні здібності. Шкода тільки, що вони не мали змоги виявити вповні свою якість ширшим кругам громадянства і в рамках направду концертової залі. З огляду на сніговий буревій і скромну рекляму кількість слухачів не була великою. На вирізнення заслуговує також акомпаньяторка та піяністка Анна Климашівська, яка абсолютно стояла на висоті свого нелегкого завдання. Пешу частину концерту, оперні арії, артисти співали в чужинецьких мовах: французькій, італійській і німецькій. Друга частина концерту була присвячена українській тематиці і народному фолкльорові: цикл пісень на вірші В. Симоненка „Україні", „Вже день здається сивим і безсилим" та „Де зараз ви, кати мого народу" композитора І. Соневицького у досконалому виконанні баритона Чмиря, де відчуваються і бадьорість та ностальгію, горе і розпач та надію, і то в тонких, музикальних, голосових нюансах. Дальше слідували пісні в композиції самого М. Скорика до слів Т. Шевченка: „Якби мені черевички", „За сонцем хмаронька пливе", та „Зацвіла в долині червона калина" у виконанні сопрано Марії Гірської. Композиція цих пісень є доволі скомплікованою і музикально-драматизаційно пов'язаною. Акомпаньював сам М. Скорик. Дальше слідувала Токката для фортепіяна — в бравурному і знаменито технічному виконанні піяністки Анни Климашівської, в стилі мелодії-транскрипції для фортепіяна. Характеризувала цей твір широкість скаль, так що малося враження виступ цілої оркестри. Знаним і популярним дуетом Одарки і Карася з опери „Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського, під рясні оплески ентузіястичної публіки, закінчено цей небуденний концерт. Слухачі не хотіли випустити зі залі артистів та домагалися наддатків. На загальне прохання повторено частинно дует. При кінці мґр Андрій Фединський дякував артистам, Комітетові, слухачам, а також проф. д-рові К. Бонутті при Стейтовому університеті за його прихильність до української етнічної групи. Маестро М. Скорик дякував в їх імені ансамблю за можливість концертувати в Клівленді, слухачам та особливо композиторові проф. Ігореві Соневицькому, завдяки якого стараннями вони є в ЗСА.

Вже минає 7 місяців, як вони гастролюють в ЗСА. Цей концерт викликав духовий підйом і душевну насолоду, з якими ми верталися домів. Провідник, маестро Скорик народився у Львові в 1938 році. Світової слави сопрано Соломія Крушельницька збагнула в малому Мирославові талант до музики і спрямувала його до музичної школи у Львові. В 1947 році Мирослава з родичами більшовики заслали в Сибір. Після повернення в 1955 році він продовжує студії у Львівській консерваторії. Від 1960 до 1964 року студіював музику в Москві, а потім вчив музику у Львові і Києві. Від 1988 року Скорик є головою Львівського Відділення Спілки композиторів України і заразом професором Львівської і Київської консерваторій. Також є лавреатом багатьох нагород. Написав багато творів для оркестри, фортепіяну, солістів-вокалістів. Він створив музику до 40 фільмів і також компонує твори і пісні легкого жанру. Виступав в багатьох республіках колишнього СССР, і рівнож за границею. Він є також музикознавець і піяніст. Вокалісти Гірська і Чмир виступали як солісти (драматичні голоси) в театрі Свердловська за Уралом, та роз'їжджали по Европі. Після проголошення самостійности України повернули до Львова. Піяністка Анна Климашівська закінчила Київську консерваторію, і там працює. Ще хочу коротко накреслити історію і працю Українського Музею-Архіву в Клівленді. Він постав 1952 році заходами і стараннями суспільно-пластового діяча проф. Леоніда Бачинського, та інших. Під цю пору керівником Музею є мґр Андрій Фединський. Колекція Музею-Архіву є дуже багатою і унікальною — вона обіймає понад 20,000 книжок і сотні тисяч журналів, часописів, а також малюнків, картин, скульптур, значків, монет, тощо. Нова адміністрація Музею перейшла вже на модерну, комп'ютерну систему та змодернізований спосіб каталогування. Ряди старих еміґрантів поступово рідшають, а Музей-Архів зростає та побільшується їхніми культурними надбаннями. Ми мали щастя, що нашу естафету перебрала молода, фахова людина і ентузіяст мґр Андрій Фединський. З проголошенням самостійности України Музей-Архів вспів нав'язати культурні зв'язки з науковими інституціями та науковцями з України, і вони гармонійно співпрацюють для добра нашої церкви і народу. Також продовжується співпраця з іншими культурними інституціями та науковцями різних народів в діяспорі.

Д-р Володимир Боднар

Гарячі...

(Закінчення зі стор. 2)

вив у Криму президентське правління з підпорядкуванням йому усіх структур автономії до схвалення нової конституції. Уряд у Криму формуватиме Київ. Парлямент буде розпущений, якщо заважатиме стабілізації на півострові. Отже гаситься ґніт сповільненої дії бомби, підкладеної ворогами незалежности України.

Що ж до Чечні, — сувора розплата неминуче впаде на Москву за всі злочини, скоєні в ній. Переможні реляції російських генералів не виправдають винуватців кривавого ґеноциду чеченського народу. Народ вільнолюбної Чечні боротиметься з завойовниками ще довгий час. Москва мусить визнати, що вона напала на миролюбний народ і що чеченці, фактично не маючи армії, всім народом, від малого до великого, стали на захист свого життя. Вже нині можна твердити: якщо на сьогодні є відомості, що близько тисячі чеченських дітей 11-12 років полягли в боях на вулицях своїх селищ зі зброєю в руках, такий народ непереможний!

НЕ ЛЮБОВ, А ЛЮДМИЛА ЗАБАШНА

У дописі в числі 45 зі 9-го березня нашого щоденника про виставку малюнків дітей із мистецької школи ім. О. Новаківського у Львові, доповідач Софія Вовк говорила про учительку літератури школи у Києві Людмилу Забашну, а не про відому поетесу Любов Забашну. — Ред.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ
21-го КВІТНЯ 1995 р.

ПАССЕЙК, Н.Дж. Місячні збори 42-го Відділу Т-ва ім. Т. Шевченка відбудуться о год. 7:00 веч. в УНДомі при 237 Hope. ave. Просимо взяти участь. Приєднуйте нових членів до Українського Народного Союзу! — В. Марущак, рек. секретар.

ШАНОВНІ ЧИТАЧІ!

Відгукаючися на заклик Екзекутивного Комітету УНСоюзу про зложення пожертви на видавничий фонд „Свободи" на покриття підвишки за поштову пересилку газети, ви можете свої пожертви складати у вашого секретаря відділу, або посилати прямо до адміністрації „Свободи" на адресу:

30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302